

Nya provinsfynd av nattsländor (Trichoptera) i Sverige 2003

BO GULLEFORS

Gullefors, B.: Nya provinsfynd av nattsländor (Trichoptera) i Sverige 2003. [New records of Trichoptera for the Swedish provinces in 2003]. – Entomologisk Tidskrift 125: (1-2) 71-73. Uppsala, Sweden 2004. ISSN 0013-886x.

Eight new records of Trichoptera are found in the Swedish provinces Östergötland, Dalarna and Hälsingland, in the summer of 2003. Two species, earlier only found as larvae, were also captured for the first time as adults in Östergötland and Hälsingland. The most interesting finding is the leptocerid *Ylodes detruncatus* (Martynov), from the province of Dalarna, which is the third record in Sweden and has not been reported from Sweden in the last fifty years.

*Bo Gullefors, Mariboplan 2, SE 824 41 Hudiksvall, Sweden.
E-mail: bo.gullefors@hudiksvall.se*

Inledning

Min kartläggning av nattsländornas förekomst i Sverige var sommaren 2003 inte lika intensiv som 2002. För att försöka få tag i fler individer av den ej bestämda *Apatania* sp. (Gullefors 2003) samlade jag i Omberg, Östergötland under ett par dygn i juli och augusti 2003. På väg från Omberg övernattade jag i Dalarna. Också där infångades nattsländor. I Hälsingland och Ångermanland besökte jag flera platser där jag inte tidigare fångat sländor. Insamlingarna resulterade i nya provinsfynd, som beskrivs i artikeln.

Material och metoder

Nattsländorna har tagits med slaghåv eller i ljusfälla. En av ljusfällorna har bestått av ett 15 W UV-lysrör, som lagts över en plastbalja med vatten tillsatt med några droppar diskmedel. Strömkälla har varit ett 12 V batteri. Lysröret har på flera platser fått lysa från en halvtimme till en timme, på ett par platser hela nätter. Vid Nyboån i Hälsingland och Forsån i Ångermanland har fällor med 18 W UV-lysrör suttit uppe hela säsongen. Totalt har jag slaghåvat och fångat i ljusfällor på 50 platser vid dammar, sjöar, bäckar, åar och älvar i Östergötland (7), Dalarna (6), Hälsingland (23) och Ångermanland (14).

Resultat och fyndförteckning

De 50 fångstplatserna gav 6 459 individer av 98 arter. Av dessa tillhör 125 individer åtta arter nattsländor som är nya provinsfynd eller är adulta av två arter, som tidigare endast registrerats som larvfynd i provinsen. Ingen av de i Ångermanland fångade 2 758 nattsländorna av 60 arter är nya för provinsen.

I nedanstående förteckning är samtliga arter nya för provinsen förutom där (Ad.) anger att arten tidigare tagits endast som larver. Alla nattsländor är fångade och bestämda av mig.

Nomenklatur och artnummering följer Gullefors (2002). Koordinater anges enligt Rikets Nät (RT90).

Östergötland

7. *Agapetus ochripes*, (6 FF , 26 CC), (Ad.), Omberg, Stocklyckehamn (RN 6465433, 1430047), 16-17.7.2003, ljusfälla 15W.

11. *Hydroptila angulata*, (F), Omberg, Stocklyckehamn (RN 6465433, 1430047), 16-17.7.2003, ljusfälla 15W.

23. *Orthotrichia costalis*, (8 CC), Omberg, Stocklyckehamn (RN 6465433, 1430047), 16-17.7.2003, ljusfälla 15W, (6 FF , 7 CC), Motala ström, Borensberg (RN 6493140, 1469402), 18.7.2003, slaghävning.

181. *Beraea maura* (7 FF , 15 CC), Omberg, Stocklyckebacken (RN 6465433, 1430047), 17.7.2003, slaghävning, (2 FF , 5 CC), Omberg, Dämnet till Viltvattnet (RN 6466000, 1432841), 17.7.2003, slaghävning.

Dalarna

207. *Leptocerus tineiformis*, (C), Övre Hillen, Ludvika (RN 6671501, 1468385), 17-18.7.2003, ljusfälla 15W.

220. *Ylodes detruncatus*, (1 F , 3 CC), Övre Hillen, Ludvika (RN 6671501, 1468385), 17-18.7.2003, ljusfälla 15W.

Hälsingland

15. *Hydroptila pulchricornis*, (F), Kyrksjön, Forsa (RN 6847123, 1560053), 8.7.2003, slaghävning, (F , C), Sörsjön (RN 6864525, 1578610), 7.7.2003, slaghävning.

23. *Orthotrichia costalis*, (F), Tillsjöjärnen, Stocka (RN 6865023, 1580488), 7.7.2003, slaghävning, (5 FF , 2 CC), Ingan, Näsvisen (RN 6850186, 1556324), 8.7.2003, slaghävning, (F), Ångersjön (RN 6823152, 1562227), 10.7.2003, slaghävning, (F , C), Lillfjärden, Hudiksvall (RN 6847436, 1568738), 10.7.2003, slaghävning.

47. *Ecnomus tenellus*, (10 FF , 1 C), Hedsjön (RN 6821160, 1565390), 10.7.2003, slaghävning, (9 FF , 1 C), Norrsjön (RN 6864357, 1578893), 11.8.2003, ljusfälla 15W.

198. *Ceraclea alboguttata*, (1 F , 1 C), (Ad.), Harsjöbäcken, Holm (RN 6864937, 1577544), 11.8.2003, ljusfälla 15W.

Diskussion

Årets nya provinsfynd är inte lika många som 2002 års, vilket lätt förklaras av att insamlingsintensiteten inte varit lika stor. Fjölårets 46 nya provinsfynd av vuxna nattsländor baserades på fångst av närmare 50 000 individer av 140 arter medan årets åtta nyfynd utgår från 6 459 individer av 98 arter. Antalet insamlingsplatser var bara något fler (ca 60) 2002 jämfört med 2003 (50). Liksom flera av förra årets redovisade nyfynd fyller flera av fynden från 2003 endast i utbredningsluckor som finns i min katalog (Gullefors 2002). Några av fynden skall dock kommenteras.

23. *Orthotrichia costalis*. De nya fynden utökar antalet noterade provinser för arten till tolv och visar att den snarare är försummad än ovanlig eller sällsynt. Hälsingland är nu artens kända nordgräns.

47. *Ecnomus tenellus*. Tidigare var Gästrikland den nordligaste provinsen för arten (Forss-

lund 1953, Gullefors 1988). *E. tenellus* är en vanlig art i södra Sverige, t ex under en enda natt, 18.7.2002, togs vid Ätransfors, Halland 1 336 (737 FF , 599 CC) individer av arten i en enkel ljusfälla. Vid Såganässjön, Råshult togs 319 (149 FF , 170 CC) individer av *E. tenellus* nästa natt i samma ljusfälla (19.7.2002). Arten tycks inte finnas i sådan massförekomst i norr. Det är i sjöarna längs norrlandskusten som den har sin nu kända nordligaste utbredning.

181. *Beraea maura* är rödlistad (DD, Kunskapsbrist) (Gårdenfors 2000). Tidigare har vuxna djur påträffats i endast tre provinser (Skåne, Gotland och Södermanland) och som larver i Halland och Västergötland (Gullefors 2002, 2003). Vid Stocklyckebacken och bäcken från Dämnet till Viltvattnet på Omberg, där arten slaghävades, finns rikligt med lövträd. Larverna lever i bäckar bland nedfallna löv, vilka tillsammans med svampmycel troligen också utgör deras föda (Wiggins 1998).

207. *Leptocerus tineiformis* är rödlistad (VU, Sårbar) (Gårdenfors 2000). Arten har sällan påträffats i större antal utan fångas i regel endast i enstaka exemplar. Vid Omberg, Stocklyckehamn 16 – 17.7.2003 togs dock 32 (7 FF , 25 CC) individer av *L. tineiformis* i en ljusfälla.

220. *Ylodes detruncatus* har tidigare endast påträffats i Östergötland (Forsslund & Tjeder 1942) och Uppland (Forsslund 1953). De fyra individerna tagna vid Övre Hillen, Ludvika är de första fynden på femtio år. Dalarna är den mest undersökta provinsen i Sverige vad gäller nattsländor. Karl-Herman Forsslund (1900 – 1973) och Bo Tjeder (1901 – 1992) började redan under studieåren på Falu Läroverk inventera insektsfaunan i Dalarna (Forsslund 1971, Lindroth 1973) och fortsatte sedan hela livet under besök i hembygden. Jag har uppfattat Dalarnas nattsländefauna som mycket väl undersökt och därför inte lagt så mycket tid på att fånga i landskapet. Behovet att inventera i andra landskap, där nattsländefaunan är mindre känd, har varit större. Mot den bakgrunden får det anses överraskande att två nya arter för provinsen tas vid ett enda tillfälle. Området för fynden, dvs. Ludvika med omnejd blev mycket väl undersökt av Karl-Herman Forsslund som vuxit upp på Brunnsviks Folkhögskola.

Östergötland har med de nu rapporterade fyn-

den 134 nattsländearter (med den ej bestämda *Apatania*-honan inräknad), Dalarna 175 och Hälsingland 158.

Tack

Tack till Lennart Gullefors, Ludvika, för ljusfäll-fångsten vid Övre Hillen och till Hans Malicky, Lunz, Österrike, för kontroll av *Ylodes detruncatus*. Tillstånd för fångst av insekter på Omberg har beviljats av Länsstyrelsen i Östergötland.

Litteratur

- Forsslund, K-H. 1953. *Catalogus Insectorum Sueciae*. Additamenta ad part II. Trichoptera. – Opusc. Ent. 18: 72-74.
 Forsslund, K-H. 1971. Bo Tjeder 70 år. – Ent. Tidskr. 92: 123-125.
 Forsslund, K-H. & Tjeder, B. 1942. *Catalogus Insectorum Sueciae*. II. Trichoptera. – Opusc. Ent. 7:

92-106.

- Gullefors, B. 1988. Nattsländefångster (Trichoptera) från Jämtland, Medelpad och Gästrikland. – Natur i Norr 7: 51-62.
 Gullefors, B. 2002. Sveriges nattsländor (Trichoptera), en provinskatolog med nyare fynduppgifter. – Ent. Tidskr. 123: 131-147.
 Gullefors, B. 2003. Nya svenska provinsfynd av nattsländor (Trichoptera). – Ent. Tidskr. 124: 193-199.
 Gärdenfors, U. (red.) 2000. Rödlistade arter i Sverige 2000. – The 2000 red List of Swedish Species. – ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
 Lindroth, C. H. 1973. Karl-Herman Forsslund. In memoriam. – Ent. Tidskr. 94: 137-139.
 Wiggins, G. B. 1998. Larvae of the North American caddisfly genera (Trichoptera). – University of Toronto Press. (2nd ed.).

Nytt standardverk om Europas nattflyn: *Catocalinae* och *Plusiinae*

Goater, B., Ronkay, L. & Fibiger, M. 2003. *Noctuidae Europaeae* volume 10. *Catocalinae & Plusiinae*. Entomological Press Sorö. 452 s. inkl 16 färgplanscher på fjärilar och 112 planscher i svartvitt foto med genitaliebilder (format 290 x 210 mm). Engelsk text. Pris 1090 DKK exkl postavgifter (10 % rabatt för abonnenter på *Noctuidae Europaeae*.) Boken kan beställas genom Apollo Books, Danmark (www.apollobooks.com).

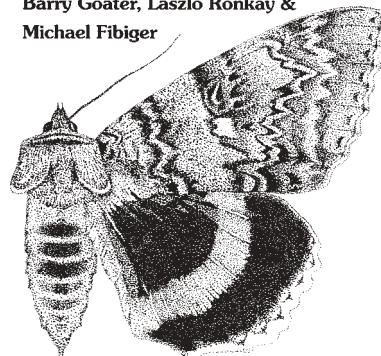
Inledningsvis diskuteras fylogenin hos *Catocalinae* från tribusnivå till de olika släktena, alltöversiktligt presenterat i ett cladogram. Därefter presenteras underfamiljerna *Catocalinae* (98 arter) och *Plusiinae* (58 arter). Dessutom har den till *Catocalinae* parallella underfamiljen *Calpinae* (2 arter) behandlats, vilket totalt blir 158 arter. På de 16 planscherna är 743 fjärilar avbildade. Det är en estetisk upplevelse att långsamt bläddra sig igenom färgplanscherna och förundras över dessa arters färger och former. Bildkvaliteten är liksom tidigare av yppersta klass. Genitalierna är fotograferade och bildbehandlade så att varenda de-

NOCTUIDAE EUROPAEAE

VOLUME 10

CATOCALINAE & PLUSIINAE

Barry Goater, László Ronkay &
Michael Fibiger

ENTOMOLOGICAL PRESS

talj framträder mycket tydligt, det bästa jag sett i denna väg. Ett plus är också att genitaliernas byggnad är föredömligt förklarade i stora tydliga figurer.

Av de arter som boken behandlar är 44 anträffade i Sverige (bofasta eller tillfälligt). De svenska arterna